

Aanleg van de border in de volle grond, de verhoogde border en het gebruik van losse bloembakken

Inleiding

Als de tuin is ontsloten door een goed pad of padensysteem, kan er naar alle kanten getuinierd worden. De borders of groentebedden moeten we nu aanleggen. De lengte van deze borders is niet van belang, de breedte echter wel.

Elke tuinier zal zelf moeten bepalen, of hij kiest voor verhogen of niet verhogen van de borders; de noodzaak of behoefte daaraan is afhankelijk van de persoonlijke fysieke mogelijkheden.

Verhoogde bloembedden maken het mogelijk op een goede hoogte te tuinieren. Bovendien worden er minder eisen gesteld aan het gereedschap, dat bij het tuinieren wordt gebruikt. Met een degelijk handschoepje, een drietand en een draadveertje komt u al een heel eind bij het onderhoud van een verhoogde tuin. Kleine tuintjes zijn op deze manier gemakkelijk aan te passen. Bij grote tuinen kan een oplossing gevonden worden in een kleine aangepaste hoek.

De border in de volle grond

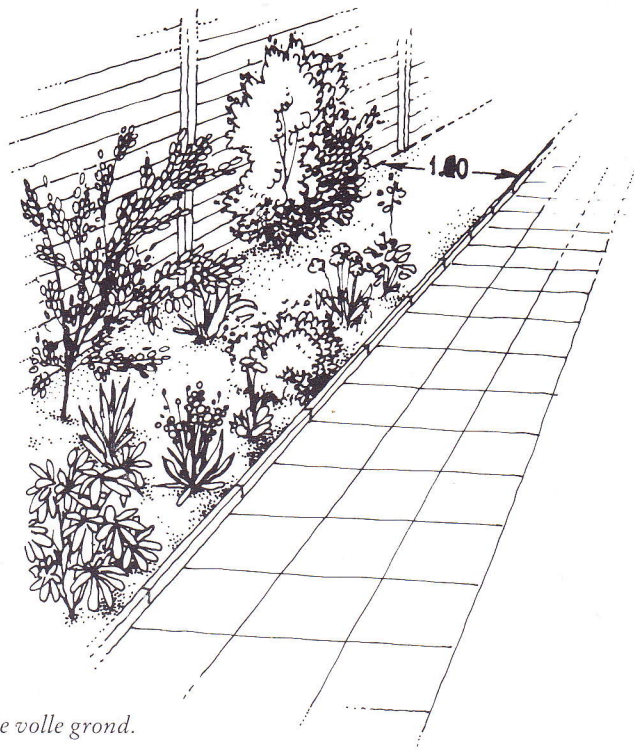
De aanleg van een border in de volle grond, beplant met vaste planten en heesters of met groentegewassen, stelt alleen aan de breedte speciale eisen.

Een ééNZijdig bereikbare border zou men niet breder moeten maken dan 100 cm. Het hanteren van het tuingereedschap vanuit staande of zittende positie blijft dan binnen de grenzen van het gemakkelijk tuinieren.

Bij bereikbaarheid van twee kanten kan de border max. 200 cm breed worden. Als u een rolstoel gebruikt is het aan te bevelen een rand van 4 à 5 cm hoogte om de border te plaatsen zodat niet onverwachts een wiel tijdens het tuinieren in de grond kan zakken.

Het zaaien van de zaden op een groentebed moet in de dwarsrichting gebeuren, zodat u recht vooruit, of zijdelings kunt schoffelen met een trek- en/of duwbeweging. De ruimte tussen de rijen zou tenminste 5 cm breder moeten zijn dan de breedte van de schoffel.

Voor borders in de volle grond kunt u in principe kiezen uit het gebruikelijke vaste plantenassortiment. De voorkeur gaat echter uit naar planten, die niet opgebonden hoeven te worden. Kies dus planten met een stevige stengel of laag blijvende planten.

Border in de volle grond.

De verhoogde border

De verhoogde border geeft het gemak om zonder bukken of vanuit zittende positie met klein eenvoudig handtuingereedschap te tuinieren.

De border verhogen kan met behulp van:

- houten biels
- gresbiels
- bakstenen
- betonringen (put-, funderingsringen)
- betonplaten
- perkoenpaaltjes.

Biels moeten wel op hun kant geplaatst worden anders gaat er te veel aan nuttige werkbreedte verloren!

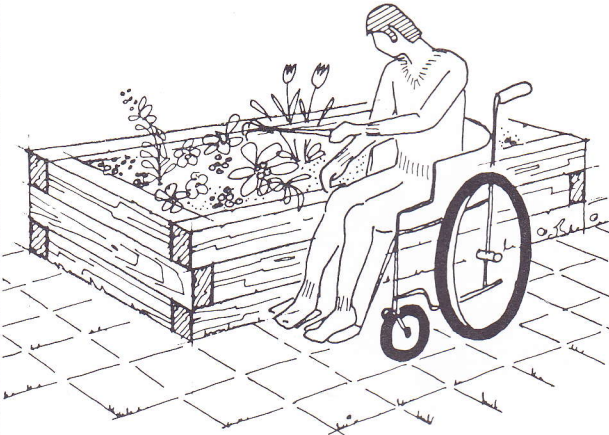
Gresbiels, waarschijnlijk bij velen onbekend, worden gebakken uit klei en zijn roodbruin van kleur. De biels zijn hol van binnen. De maten zijn 30 bij 15 cm bij een lengte van 120, 90, 60 en 30 cm. Ook de lengte van de verhoogde border geeft geen problemen, maar de breedte is weer van groot belang. Bij éénzijdige bereikbaarheid mag de breedte van een verhoogd bed max. 60 cm zijn. Deze 60 cm is namelijk het gemiddelde reikvermogen van de arm, zowel voor- als zijwaarts. Bij bereikbaarheid van twee kanten kan de bak 120 cm breed worden.

Met een goede armfunctie kunt u met de vingertoppen vanuit de rolstoel tot ongeveer 40 cm boven de grond komen.

De makkelijkste werkhoogte voor iemand die zittend tuiniert ligt dan ook op 50 à 60 cm.

Voor iemand die staande wil werken, niet bij de grond kan komen en bij het tuinieren steun wil hebben van de bak, ligt de gemiddelde juiste hoogte op 90 cm.

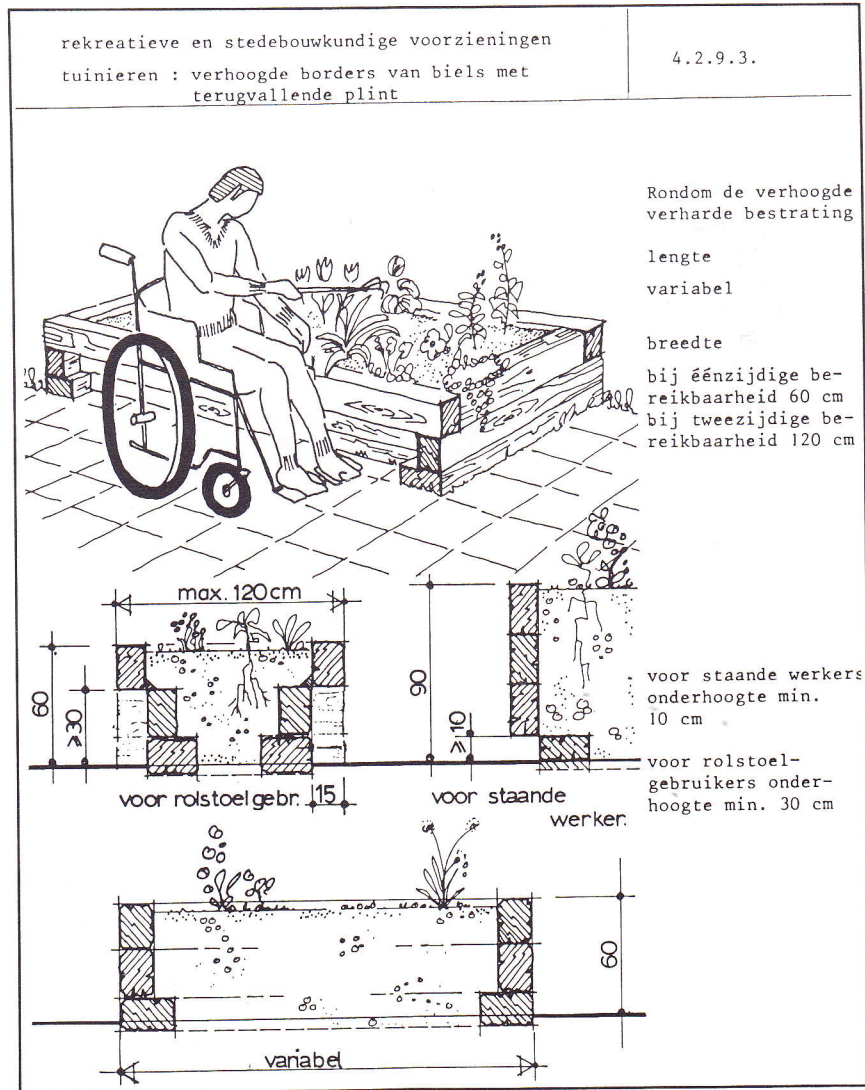
Dit is uiteraard ook afhankelijk van de lengte van de persoon in kwestie.

recreatieve en stedenbouwkundige voorzieningen tuinieren : aanleg verhoogde border	4.2.9.2.
	<p>hoogte</p> <p>voor zittend werker 60 cm</p> <p>voor staand werken 90 cm</p> <p>planten die hoger worden dan 35 cm op een lager bed plaatsen</p> <p>lengte onbeperkt</p> <p>breedte</p> <p>bij éénzijdige be- reikbaarheid 60 cm</p> <p>bij tweezijdige be- reikbaarheid 120 cm</p> <p>border verhogen met behulp van:</p> <ul style="list-style-type: none">- biels- gresbiels- bakstenen- betonringen- betonplaten- perkoenpaaltjes- etc. <p>plaats biels op z'n kant, anders gaat te veel aan werk- diepte verloren</p> <p>verharde bestrating om de bak heen</p>

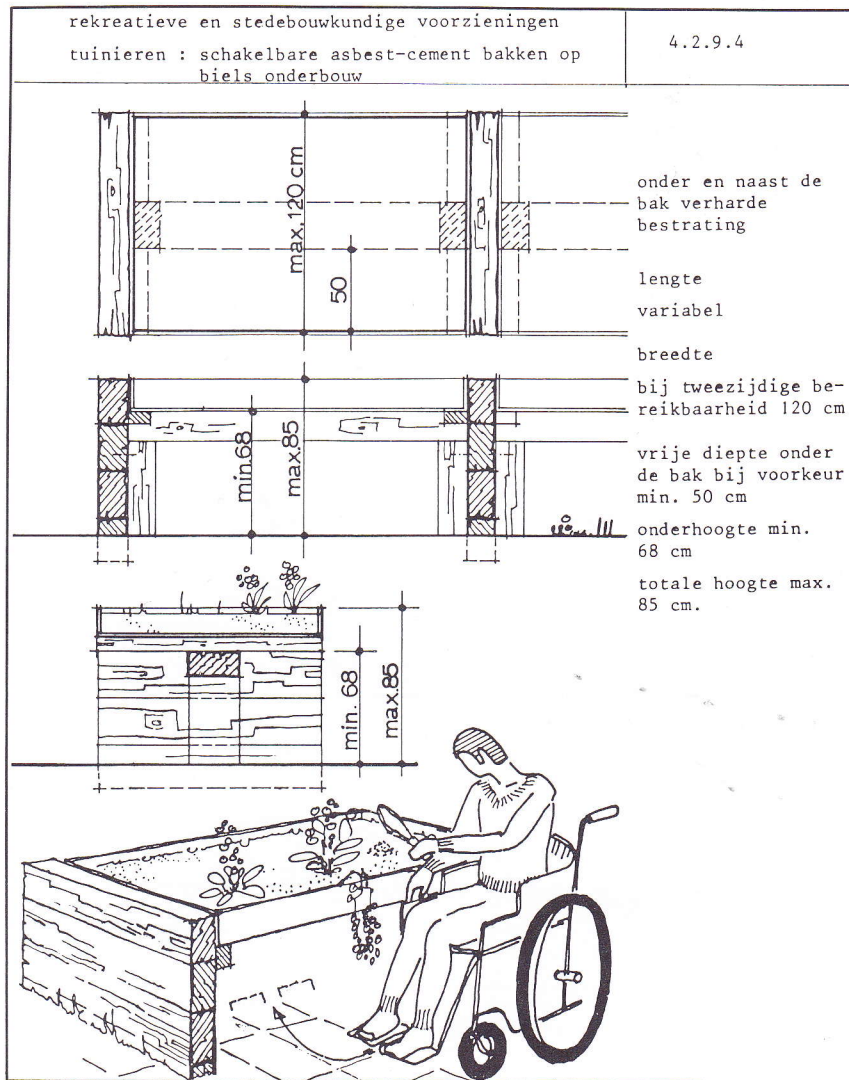
De opbouw van de verhoogde bakken kan op diverse manieren uitgevoerd worden. De mogelijkheden zullen afhankelijk zijn van de materialen die u gaat gebruiken. De meest eenvoudige is een rechtopgetrokken bak waar de rolstoelgebruiker zijdelings naast moet zitten werken en waar de staande tuinier zijn voeten eigenlijk niet kwijt kan. Dit werkt zeer vermoeiend.

Deze oplossing heeft dus duidelijk beperkingen en zal dan ook niet voor iedereen even ideaal zijn. Veel beter is dan ook als er bij de opbouw een terugvallende plint gemaakt wordt, een zgn. „voethol”.

De terugvallende plint kunt u naar wens op 1 of 2 bielhoogten maken. De tuinier, die staande werkt, heeft nu plaats voor zijn voeten en kan rechtop staand, werken. De rolstoelgebruiker heeft hierbij het voordeel dat hij iets aan diepte wint voor zijn voetsteunen en er daardoor een iets betere werkhoek ontstaat.

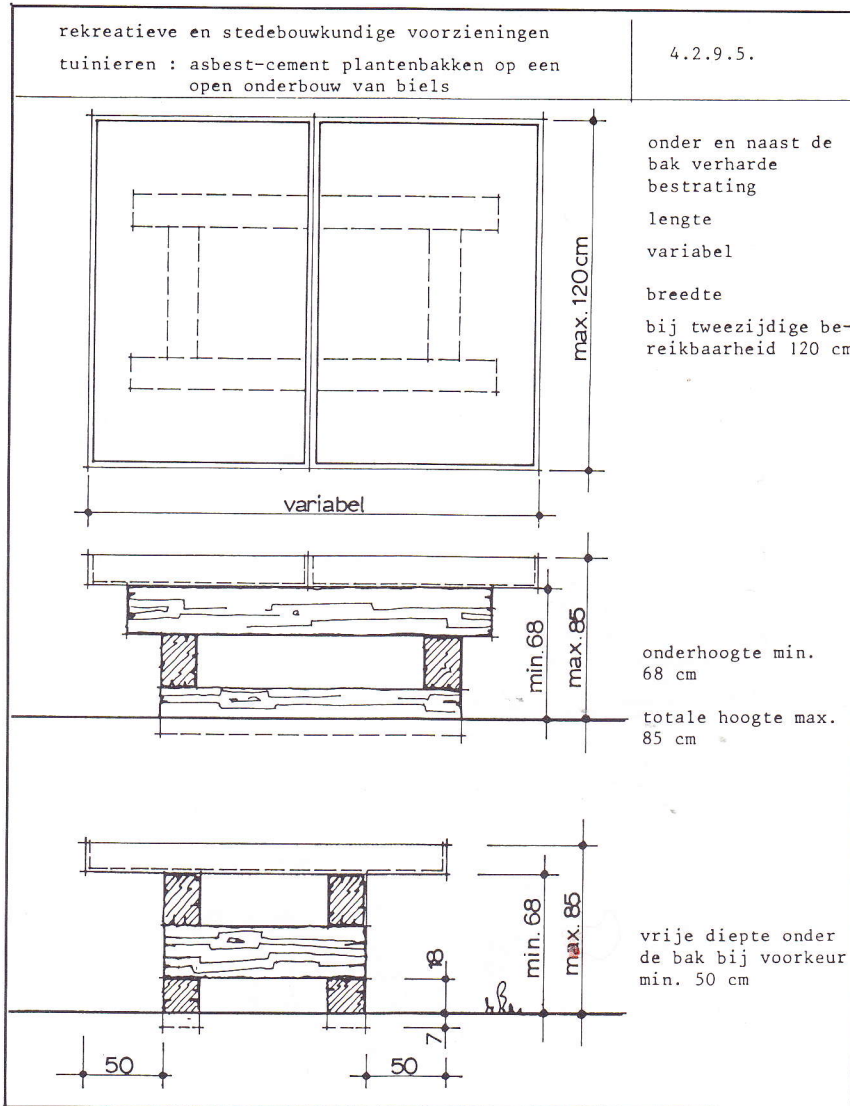
Een andere mogelijkheid is om volledig onder de plantenbak te kunnen komen met stoel of rolstoel waarbij u recht vooruit kunt tuinieren. Een ideale werkhouding maar wel met een zeer grote beperking van de mogelijkheden van het tuinieren. De gronddiepte zal dan immers meestal niet meer zijn dan zo'n 15 à 25 cm en lang niet alle planten kunnen hierin goed gedijen. Bewatering en ontwatering stellen hoge eisen in deze losse bakken. De afstand van de grond tot de onderkant van de kunststof- of asbestcement(eternit)bak moet minimaal 68 cm zijn, wil de rolstoel er onder kunnen. De totale hoogte, dus onderhoogte en kweekbak, mag max. 90 cm zijn. (Bij voorkeur echter niet meer dan 80 cm!). De vrije diepte onder de bak zal minimaal 50 cm moeten zijn.

Bij de opbouw van de borders en de aanleg van de paden moet geprobeerd worden een zo speels mogelijk geheel te krijgen.

Verhoogde borders, van gelijke lengte en breedte, zullen een erg strak beeld geven. Wissel lengte en breedte van de borders af en breng aan het eind van de verhoogde borders eventueel zitplaatsen aan. Deze zijn bovendien erg handig om de gereedschappen tijdens het tuinieren op te leggen. Het voorkomt herhaaldelijk bukken of heen en weer rijden.

Bij het vullen van de verhoogde bakken met grond zal er eerst op de bodem, een laag geklopte rode baksteen of puin aangebracht moeten worden om een goede drainage te krijgen.

De grond in de bak zal een zeer gemakkelijk te bewerken grondsoort moeten zijn. Een mengsel van goede tuingrond, potgrond en bladaarde in een verhouding van 3 : 2 : 1, aangevuld met oude stalmest zal, vrijwel altijd, goed voldoen. Voor planten, die speciale eisen stellen zoals rotsplanten en heide-achtigen zal een aanpassing noodzakelijk zijn.

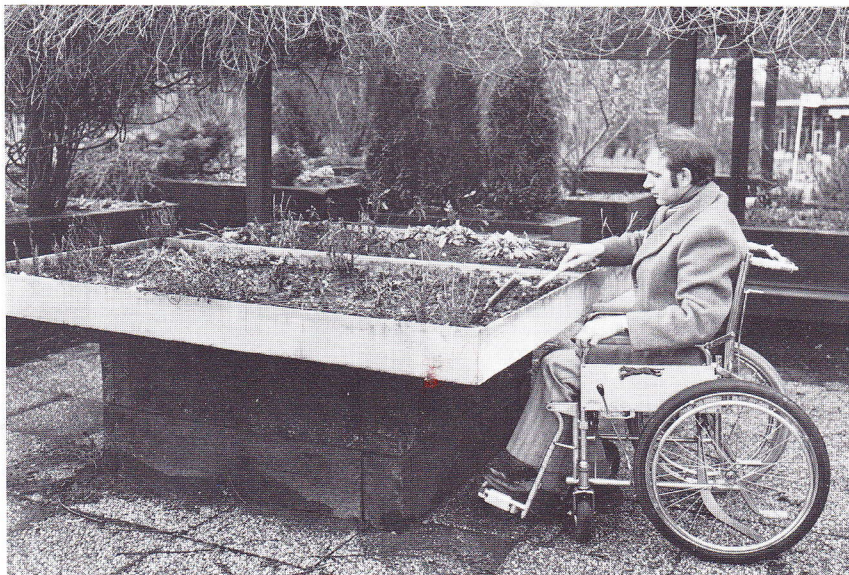
Voor de heide-achtigen kan daartoe de potgrond vervangen worden door speciale heidegrond. Rotsplanten kunnen beter groeien als de potgrond vervangen wordt door champost (VAM).

De meeste planten kunnen in verhoogde bakken gedijen. De diepte van de bak is, zoals we al zeiden, van invloed op de keuze van het assortiment in de bak. Een blijvende beplanting zal in ieder geval 30 cm grond nodig hebben om te kunnen groeien. Een jaarlijks wisselende beplanting kan met minder volstaan. Bij een diepte van minder dan 15 à 20 cm is de grond snel droog en moet er dus veel naar gekeken worden.

Ook moet er rekening mee gehouden worden, dat hoe hoger het bed is, des te beperkter de keuze van de aanplant wordt, zowel vanuit praktisch als esthetisch oogpunt. Het heeft natuurlijk geen zin om zonnebloemen die 150 cm hoog worden op een bed van 60 cm hoogte te plaatsen. Laagblijvende planten en gewassen van zo'n 5 tot 40 cm hoogte zijn dan ook het meest geschikt.

Al met al is er een duidelijke relatie tussen werkhogte en planthogte. Hoogwordende planten en gewassen kunnen beter op een wat lager bed geteeld worden van 30 of 40 cm hoogte.

Bij het verbouwen van groenten in verhoogde borders moet op een goede volgorde in het kweken van de gewassen worden gelet om een zo groot mogelijke opbrengst op de beschikbare ruimte te behalen. Verhoogde bakken zullen vanzelfsprekend sneller uitdrogen. Een laag van 5 cm turfstrooisel kan helpen om de grond bij droog weer vochtig te houden. Een andere mogelijkheid is permanente watergeefslangen in iedere border (zie hoofdstuk Gereedschap. Het watergeven).

Asbestcementbak op onderbouw van biels.

Losse bloembakken

Met losse bakken en potten kunnen bloemen en planten op het terras of langs de verharde paden rondom het huis aangebracht worden en kunnen gedeelten van muren en schuttingen versierd worden.

Potten van keramiek.

Iedere plek buiten kan worden gebruikt om bakken met planten neer te zetten of op te hangen. Bij de keuze van de planten zult u rekening moeten houden met de omstandigheden waarin de planten zich moeten handhaven, zoals: veel of weinig zon, beschut, extra droge plek etc.

Het type en materiaal van de bloembak dat u kiest wordt door ieder individueel bepaald. Er zijn bakken van plastic, asbestcement (eternit), houten tonnen, rode stenen bloempotten met of zonder ophangoog, rieten manden, doorgezaagde plastic pijpen en ga zo maar door; elk materiaal heeft zijn eigen hoedanigheden.

Ook hier is de diepte van de bak van belang. Veel bakken hebben een diepte van zo'n 12 cm. Dit is eigenlijk te weinig. De planten hebben geen ruimte om uit te groeien en bovendien droogt de grond snel uit. Het is beter bakken te kiezen die tussen de 15 en 20 cm diep zijn.

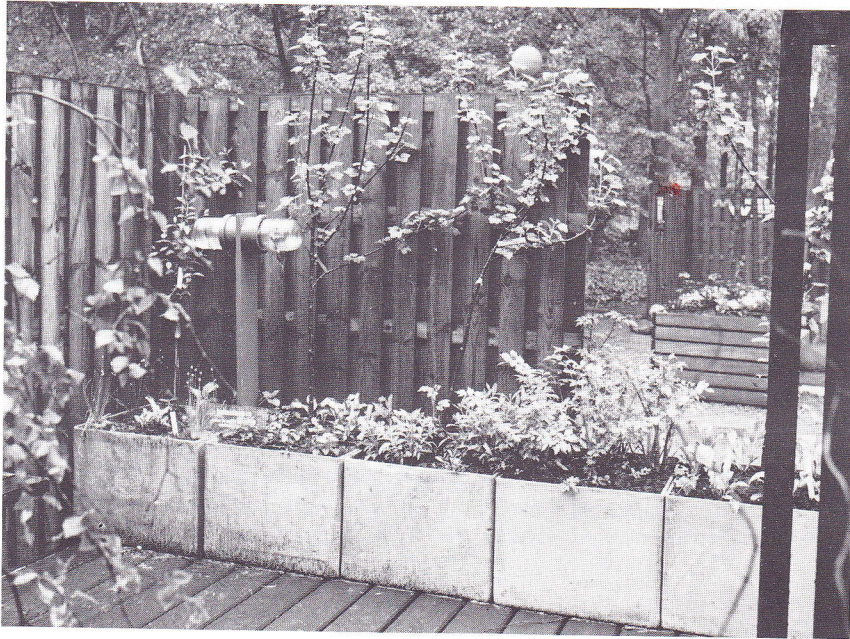
Bij de losse bloembakken is de hoogte van belang. Dus ook hier geldt weer dat een werkhogte van 50 à 60 cm ideaal is. Eventueel kunnen de bakken op een standaard, op stenen, boomstammetjes of betonblokken geplaatst worden. Bij deze laatste oplossing moet u wel goed op de stevigheid van de constructie letten, om omvallen van de bak te voorkomen.

Een prima, zeer goedkope oplossing is het gebruik van oude autobanden in diverse formaten. De buitenkant kunt u wit schilderen of juist een leuk kleurtje geven.

Aan een pergola kunt u met behulp van kettingen losse bloembakken ophangen. Eventueel gebruikt u een katrol met een contragewicht om de bakken tijdens het tuinieren op de juiste werkhogte te hangen en daarna weer op te hijsen. De vrije kniehoogte onder de bakken kan op deze manier voor het zittend tuinieren wel héél individueel worden aangepast.

Ook is er nog de mogelijkheid deze hangende bakken in plaats van met aarde te vullen met lichtgewicht materiaal, zoals dat bij daktuinen en balkonbeplanting wordt gebruikt.

Ideale omstandigheden voor planten in bakken kunt u kunstmatig aanbrengen. Door het juiste type grond te gebruiken, regelmatig kunstmest te geven en op tijd voldoende, maar ook niet te veel, water te geven.

Eterniet bakken.

Hoge houten bakken.

In principe kan er van alles in een bloembak groeien. Behalve één- en tweejarig perkgoed en vaste planten behoren ook diverse soorten heesters en coniferen tot de mogelijkheden en zelfs een klein groentetuintje.

Behalve een goede bewatering op zijn tijd is ook een goede ontwatering van overtollig giet- en regenwater van groot belang.

Wortels die lange tijd in het water staan, zullen weggrotten en de grond zal verzuuren. Let er daarom op dat onderin alle losse bakken drainagegaten zitten waar overtollig water uit kan wegvloeien! Leg bovendien onder in de bak een laag potscherven of kleikorrels om verstopping van de gaten door aarde tegen te gaan.

Er zijn tal van boeken verkrijgbaar die meer informatie geven over het optimale gebruik van losse bloembakken. In de literatuurlijst zijn er een paar opgenomen.